

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Pohánka Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pohánka Béla ügyvéd, 1113 Budapest, Kökörcsin utca 2. III/12.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Kocsó József ügyvéd (7400 Kaposvár, Fő utca 12. I/14.) által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű, **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű és **III. rendű alperes neve** (ugyanottani lakos) III. rendű alperesek ellen tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása és eredeti állapot helyreállítása iránt a Somogy Megyei Bíróságon indított perében a 2009. május 25. napján kelt 24.P.20.155/2008/39. számú ítélet ellen a felperes részéről 42. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget, valamint az államnak - az állami adóhatóság külön felhívására - 720.000 (hétszázhuszezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes testéve, E.M. 2000-től kezdődően - elsősorban alkoholbetegsége miatt - egészségügyi problémákkal küzdött. 2004-ben egészségi állapota tovább romlott, 2006-ban rákos megbetegedést diagnosztizáltak nála. Gondozását és ápolását 2000-től az I. rendű alperes látta el, aki kérésére az I, B utca 10. szám alatti ingatlanába költözött. E.M. Németországban is nyugdíjjogosultságot szerzett, így havonta megközelítőleg 1.000 euró, és 40.000 forint összegű nyugdíjban részesült. Az I. rendű alperesnek 2004-től munkaviszonya nem volt, adózott jövedelemmel nem rendelkezett.

2006. december 8. napján E.M. és az I. rendű alperes tartási szerződést kötöttek. A szerződésben az I. rendű alperes vállalta, hogy E.M. élete végéig eltartja, gondozza, betegségében a szükséges orvosi ellátást, gyógyszeres kezelést biztosítja számára, lakását, ruházatát tisztán tartja, és gondoskodik illő eltemettetéséről. Ennek fejében E.M. az i-i 00. helyrajzi számon nyilvántartott I, B utca 10. szám alatti belterületi ingatlan tulajdonjogát, valamint összes ingó vagyontárgyát és a bankszámláján nevére szóló betéti összeget - haszonélvezeti jogának fenntartása mellett - az I. rendű alperesre ruházta át.

E.M. 2008. január 5. napján elhunyt. Törvényes örökösei a felperes 2/4-ed részben, és korábban elhunyt testvérének gyermekei, a II. és III. rendű alperesek 1/4-1/4-ed részben.

A felperes módosított keresetében a 2006. december 8. napján megkötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását, és az eredeti állapot helyreállítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a szerződő felek a tartási szerződést színlelték, jogviszonyukat a leplezett gondozási szerződés szabályai alapján kell megítélni. Gondozási szerződés alapján azonban az ingatlan tulajdonjogának átruházására nem kerülhet sor. Álláspontja szerint a szerződést szerkesztő ügyvéd nem ismerte fel, hogy a szerződő felek akarata nem tartási, hanem gondozási szerződés megkötésére irányult, így a felek jogi kérdésben is lényeges tévedésben voltak. Megítélése szerint a tartási szerződés a jó erkölcsbe is ütközik, mert az I. rendű alperes a szerződés megkötésekor tisztában volt mind az eltartott betegségének komolyságával, mind pedig azzal, hogy vagyoni helyzete folytán az eltartottnak nem képes tartást nyújtani.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint a tartási szerződés érvényességének nem feltétele az eltartott rossz anyagi helyzete, illetve a megrendült egészségi állapota miatt szükségessé vált ápolás vagy gondozás. Nem vezethet a szerződés jó erkölcsbe ütközésének megállapításához az a körülmény sem, hogy néhai E.M. egészségi állapota, rákos megbetegedése a szerződéskötéskor már ismert volt.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, és marasztalta az elsőfokú eljárás költségeiben. Határozatának indokolása szerint az eltartó részéről a tartási szerződés elengedhetetlen tartalmi eleme a tartásra való kötelezettség vállalás, amelynek az eltartó saját vagyonából, jövedelméből köteles eleget tenni. E.M. azonban a tartásra nem szorult rá, és az I. rendű alperes teljesítőképességének hiányában nem is vállalt tartási kötelezettséget. Az egyre súlyosabb egészségi problémákkal küzdő E.M. azonban ténylegesen rászorult a gondozásra, amit az I. rendű alperes biztosított számára. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy E.M. és az I. rendű alperes szerződési szándéka ténylegesen gondozási szerződés megkötésére irányult, a tartási szerződés, mint színlelt szerződés semmis. A szerződéses szabadság elvéből következően a szerződő felek a gondozási szerződés tartalmát szabadon állapíthatták meg, így annak sem

volt törvényes akadálya, hogy E.M. a gondozás és személyes gondoskodás ellenszolgáltatásaként ingatlan, illetve ingó dolgok tulajdonjogát ruházza át az I. rendű alperesre. A tartási szerződést az elsőfokú bíróság a felperes által hivatkozott egyéb jogcímeken sem találta érvénytelennek. A szerződő felek akarata gondozási szerződés megkötésére irányult, az elérni kívánt joghatás kiváltására a szerződés alkalmas volt, így a jogi kérdésben való tévedés nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a peradatokból olyan következtetést sem lehetett levonni, hogy az I. rendű alperes E.M. közeli időpontban bekövetkező halálára bizonyossággal számíthatott, és ennek tudatában kötötte meg a szerződést. Az a körülmény pedig, hogy E.M. a szerződés megkötésekor tudottan rákos megbetegedésben szenvedett, nem elegendő a gondozási szerződés jó erkölcsbe ütközésének megállapításához.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett, amelyben annak megváltoztatását, és keresetének teljesítését kérte. Álláspontja szerint az ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott, 2006. december 8. napján kelt okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelelően jött létre, így azt tartási szerződésnek kell tekinteni. E.M. azonban nem volt tartásra rászoruló, az I. rendű alperes pedig teljesítőképesség hiányában nem vállalhatott tartási kötelezettséget. Mindebből álláspontja szerint az következik, hogy szerződésük nem színlelt volt, hanem lehetetlen szolgáltatásra irányult, és ez okból semmis. Megítélése szerint a felek közötti tartási szerződést támasztja alá az is, hogy az I. rendű alperes - szerződéses kötelezettségének eleget téve - E.M. eltemettetéséről is gondoskodott. Másodlagosan azért kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, mert a néhai a tartási szerződés vonatkozásában tévedésben volt. A tévedés pontos mibenlétének megállapítása álláspontja szerint csak a szerződést szerkesztő ügyvéd tanúkénti kihallgatásával lett volna tisztázható. A szerződést szerkesztő ügyvéd viszont az I. rendű alperes jogi képviselőjét látja el, ezért tanúkénti kihallgatására nincs lehetőség. A képviselőre a megbízást az ügyvéd korábbi megbízójának jogutódjával szemben nem vállalhatta volna el, és mivel ezt a jogszabálysértést az elsőfokú bíróság nem észlelte, az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt indokolt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése. A felperes harmadlagosan a jó erkölcsbe ütközés miatt kérte semmissé nyilvánítani a szerződést, azt állítva, hogy néhai E.M. és az I. rendű alperes élettársak voltak, akik érvényesen nem köthettek eltartási szerződést. Az élettársi kapcsolat bizonyítására - a másodfokú bíróság megítélésétől függően - a szomszédban lakó személyek tanúkénti kihallgatását kérte. Negyedlegesen arra hivatkozott, hogy jogszabályba ütközés miatt is semmis a tartási szerződés, mert abban a szerződő felek saját nyilatkozatukkal nem adták elő állampolgárságukat, illetőleg az azon lévő ügyvédi ellenjegyzés szóhasználat nem felel meg az ingatlan-nyilvántartási törvényben előírtaknak.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperes tényállítását bizonyítottnak elfogadva állapította meg, hogy a szerződő felek akarata kölcsönösen gondozási szerződés megkötésére irányult, a tartási szerződést színlelték, az ténylegesen gondozási szerződést leplez. Ugyancsak a felperes álláspontját elfogadva állapította meg azt, hogy a tartási szerződés a Ptk. 207.§-ának (4) bekezdése - helyesen (6) bekezdése - alapján színleltsége miatt semmis. A felperesi állásponttól annyiban tért el, hogy a gondozási szerződést nem találta érvénytelennek, ezért az elsődleges keresetet elutasította.

A felperes fellebbezésében a keresetét megváltoztatva azt állította, hogy a szerződés nem volt színlelt, a felek tartási szerződést akartak kötni, de miután egyik fél sem lehetett tartási szerződés alanya - a felperes rászorultság, az I. rendű alperes pedig teljesítőképesség hiányában - a szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult, és ezért semmis.

A felperes fellebbezésében hivatalból észlelhető semmisségi okra hivatkozott, ezért azt a másodfokú bíróság a keresetváltoztatás tilalma (Pp. 247.§-ának (1) bekezdése) ellenére érdemben vizsgálta. Megállapította, hogy a felperes a Pp. 164.§-ának (1) bekezdése szerint őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek eleget téve sikerrel bizonyította az elsőfokú eljárásban azt, hogy a szerződő felek szerződési akarata valójában gondozási szerződés megkötésére irányult, a tartási szerződéssel gondozási szerződést lepleztek. Az a körülmény, hogy az I. rendű alperes kötelezettsége az eltemettetésre is kiterjedt - a saját vagyona rovására történő tartás hiányában - a szerződést nem teszi tartási szerződéssé. A tanúvallomások alapján E.M. 2004-től, de különösen rákos megbetegedésének megállapítását követően a gondozásra rászorult, az I. rendű alperes pedig az őt terhelő gondozási kötelezettséget teljesítette. A szerződést a leplezett tartalma alapján kell megítélni, ezért az elsődleges fellebbezési kérelem nem teljesíthető.

A tévedésre alapított kereset tárgyában hozott döntés kapcsán alaptalanul hivatkozott a felperes az eljárási szabályok megsértésére. A meghatalmazott képviselő tanúkénti kihallgatásának nincs eljárásjogi akadálya, azzal azonban, hogy ha a fél képviselője ügyvéd, tanúként csak az ügyvédi titoktartási köteleesség alóli felmentés esetén hallgatható ki (Pp. 170.§-a (1) bekezdésnek c) pontja). Annak pedig, hogy az I. rendű alperes jogi képviselője az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 25.§-ának (2) bekezdésében foglaltakat megsértve vállalta-e az I. rendű alperes megbízását, az ügy érdeme szempontjából nincs jelentősége, ez csak etikai, illetve fegyelmi felelősségi kérdés.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a tartási szerződés nem ütközött a jó erkölcsbe. A társadalom általános erkölcsi felfogásával nem ellentétes, ezért nyilvánvalóan a jóerkölcsbe sem ütközik az a szerződés, amelyet a kötelezett a jogosult gyógyíthatatlan betegségének tudatában, de a jogosult kifejezett kívánságára köt meg, és azzal a jogosult gondozásának és ápolásának teljes terhét magára vállalja (BH 2002.267.). A felperes maga is elismerte, hogy E.M. részben az

alkoholbetegsége miatt megromlott egészségi állapota, részben rákos megbetegedése miatt ápolásra, illetve gondozásra szorult. A kapcsolatot ugyan rendszeresen tartották vele, azonban E.M. állapotát rokonai - a felperes saját előadása szerint - nehezen kezelték. A felperes felajánlotta E.M.-nek a segítségét, aki azt nem kívánta igénybe venni. B.I. tanúvallomása alapján viszont egyértelműen megállapítható volt, hogy az I. rendű alperessel a tartási szerződés megkötését a gondozás-ápolás szükségességét felismerő E.M. maga kezdeményezte, az általa megbízhatónak tartott I. rendű alperes személyéhez ő ragaszkodott. A peradatokból olyan következtetést nem lehetett levonni, hogy E.M. betegsége miatt az I. rendű alperes bizonyossággal számíthatott közeli időpontban bekövetkező halálára. Ennek az is ellentmond, hogy E.M. a tartási szerződés megkötése után két évvel halt meg, amely időpontig az I. rendű alperes őt bizonyítottan ápolta, gondozta. A felperes fellebbezésében azon új tényre figyelemmel is kérte a szerződés jóerkölsbe ütközésének, és ez alapján érvénytelenségének megállapítását, hogy az I. rendű alperes és néhai E.M. élettársak voltak, és erre bizonyítékokat is bejelentett. A Pp. 235.§-ának (1) bekezdése alapján azonban a fellebbezésben új tény állítására és új bizonyítékok előadására eljárásjogi lehetőség nincsen. Az elsőfokú eljárásban meghallgatott tanúk vallomása alapján az élettársi kapcsolat egyébként nem állapítható meg, a tanúk többsége az I. rendű alperes és néhai E.M. kapcsolatának mibenlétéről nem tudott nyilatkozni.

Az állampolgársági nyilatkozat szabálytalanságára, illetve az ügyvédi ellenjegyzés szabálytalan szóhasználatára tekintettel ugyancsak nem állapítható meg a szerződés érvénytelensége. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (Inytv.) 32.§-ának (3) bekezdése szerint tulajdonjog keletkezésére, módosulására, illetve megszűnésére vonatkozó bejegyzésnek közokirat, ügyvéd által ellenjegyzett magánokirat alapján van helye. A 32.§ (1) bekezdésének g) pontja szerint az okiratnak - ahhoz, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgálhasson - tartalmaznia kell a szerződő felek állampolgárságra vonatkozó nyilatkozatát. Az Inytv. idézett rendelkezéseinek, valamint a Ptk. 218.§ (1) bekezdésének, és a Legfelsőbb Bíróság XXV. Polgári Elvi Döntése II. pontjának összevetéséből az következik, hogy az ügyvédi ellenjegyzés, annak a szabályszerűsége, illetve az Inytv. által megkívánt állampolgársági nyilatkozat nem az adásvételi szerződés érvényességének, hanem a tulajdonosváltás ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésének az előfeltétele. Ezek hiánya az ingatlanra vonatkozó írásbeli szerződést érvénytelenné nem teszi, ehelyett a jogosult a Ptk. 295.§-a alapján követelheti a bejegyzésre alkalmas okirat kiadását (BH 1999.415.).

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az I. rendű alperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni. Ennek mértét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján annak figyelembe vételével

állapította meg, hogy az I. rendű alperes jogi képviselője a tárgyalásokon nem jelent meg, részletes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő. A sikertelenül fellebbező felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján köteles az illeték-feljegyzési jogára figyelemmel le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Pécs, 2010. december 9.

Dr. Veszeley József s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k. előadó bíró, Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. bíró